

De Appeltuin Freinetschool | Weldadigheidsstraat 74 | 3000 Leuven | www.appeltuין.be

Algemene Informatiebrochure

de Appeltuin

Inhoudstafel

1. De Appeltuin als Freinetschool	p. 1
2. Het kind in de Appeltuin	p. 3
A. Het kind en de klas	p. 3
B. Het kind en de school	p. 4
3. De ouder in de Appeltuin	p. 5
A. De ouder en de klas	p. 5
B. De ouder en de school	p. 6
4. De leerkracht in de Appeltuin	p. 7
5. De Appeltuin organisatorisch	p. 8

1. De Appeltuिन als Freinetschool

De Zuid-Franse dorpsonderwijzer **Celestin Freinet** (1896-1966) was de bezieler van een fundamentele onderwijsvernieuwing vanuit de basis, met werkvormen die een volledig nieuwe klaspraktijk mogelijk maakten. Zijn ideeën vonden ook in het buitenland weerklank en zo ontstond een internationale Freinetbeweging. Ook de Appeltuिन, die in 2005 haar dertigjarig bestaan vierde, werkt volgens deze springlevende en actuele Freinetpedagogie.

Uitgangspunt is het leren volgens de **natuurlijke methode**. Dat wil zeggen dat er wordt vertrokken van de interesses en ervaringen van de leerlingen zelf. De leerstof wordt gekoppeld aan activiteiten die de leerlingen zelf kiezen en plannen. Deze benadering heeft onder meer als grote voordelen dat de kinderen meer zin hebben om te leren, dat het hen minder moeite kost om te leren en dat ze de verworven informatie veel langer onthouden. Het was de grote bekommernis van Freinet dat kinderen zich in elke situatie van hun leven moeten kunnen redden. Wat en hoe je leert staat *niet* op voorhand vast, de nadruk ligt vooral op de hulpmiddelen en strategieën die je bij het leren gebruikt. Het kan dan ook niet de bedoeling zijn dat de leerstof van boven af, door de volwassenen, wordt opgedrongen en in hapklare brokken wordt aangeboden. In de Freinetpedagogie krijgt de **leerkracht** met andere woorden een heel andere rol toebedeeld. Eerder dan zelf te fungeren als de bron van kennis en informatie zal de Freinetleerkracht de kinderen helpen, bevragen, ondersteunen en opvolgen in hun leerproces, rekening houdend met het leerplan. Hij geeft dus vooral duwtjes in de rug om het individu en de groep zelf te laten leren en ontdekken. Het doceren in de strikte zin van het woord wordt tot een minimum beperkt. De kinderen worden aangespoord om zelfstandig en taakgericht te leren werken.

Hoewel elk kind op zijn of haar eigen ritme het leerproces doormaakt ligt de nadruk absoluut niet op de individuele prestatie. Het aspect van competitie wordt onder meer vermeden door niet te werken met puntensystemen of percentages. De samenwerking in **groepsverband** is van het allergrootste belang. Leren is met andere woorden een sociaal gebeuren. Het systeem van de graadklassen speelt trouwens perfect in op het feit dat kinderen heel vlug leren van andere kinderen. Bij het plannen van het werk, het maken van afspraken, het oplossen van problemen is iedereen betrokken. Ieder kind heeft zijn eigen inbreng en dus zijn eigen verantwoordelijkheid bij wat er gedaan wordt en hoe. In de praatronde en de klasraad leren de kinderen luisteren naar elkaar. Conflicten worden niet van hogerhand opgelost maar binnen een groep van gelijken. Kinderen ontwikkelen zo de democratische reflex van respect voor de groep en de beslissingen van de groep.

Het onderwijs begint bij de leefwereld en de eigen ervaringen van de kinderen. Hun eigen leefwereld is immers vol uitdagingen, nodigt uit om te onderzoeken en te experimenteren en vormt zo de basis voor gemotiveerd leren. Die leefwereld stopt echter niet aan de schoolpoort. Vandaar dat een Freinetklas regelmatig op exploratietocht trekt buiten de school. Deze aanpak zorgt voor een vanzelfsprekende **betrokkenheid** bij wat er in **de wereld** gebeurt. De kinderen ontdekken hoe veelzijdig en fascinerend de wereld buiten hun klas is maar ze zien ook wat er mis gaat. Tegelijk ervaren ze de mogelijkheid tot verandering en het belang van hun eigen creatieve inbreng daarbij. Het begrip solidariteit krijgt met andere woorden een heel concrete invulling.

Een van de centrale instrumenten in de oorspronkelijke klas van Freinet was een **drukpers**. Niet alleen het uiteindelijke doel, namelijk de communicatie, was van belang. Ook alle voorbereidingen op het technisch-materiële vlak spelen een rol: het onderhouden van het materiaal, het oefenen van de vaardigheid in de druktechniek, de zin voor nauwkeurigheid, het plannen en de coördinatie. Tot op vandaag vervullen de technieken van drukken en stempelen een belangrijke functie in het Freinetonderwijs, ook bij het leren lezen en schrijven. Het zelf samenstellen en drukken van de klas- of schoolkrant is een essentieel onderdeel van het klasgebeuren. Dat daarbij ook modernere technologie zoals de computer een rol speelt past volledig in de flexibele, maatschappijgerichte Freinetbenadering.

Naast de intellectuele vorming worden de kinderen sterk aangemoedigd om op hun eigen persoonlijke wijze uiting te geven aan hun gedachten en gevoelens. Dat kan door middel van de taal in de zogenaamde vrije tekst, maar ook met een hele reeks andere **creatieve expressievormen** zoals toneel, dans, muziek, schilderen, knutselen. Voortdurend tasten de kinderen de grenzen van hun mogelijkheden af. Ze leren oog hebben voor de kwaliteit en de communicatieve kracht van hun eigen werk en van anderen.

In de rest van deze brochure wordt beschreven hoe deze algemene principes van de Freinetpedagogie concreet gerealiseerd worden in De Appeltuin. Zowel bij het kind als bij de ouder kijken we naar de relatie tot de klas en naar de relatie tot de school in het algemeen. Verder komen ook de taken van de leerkracht en de organisatorische structuur aan bod. Het is de bedoeling om een concreet beeld te geven van wat het betekent om als ouder kinderen in De Appeltuin te laten schoollopen, zodat iedereen een gefundeerde keuze kan maken.

2. Het kind in De Appeltuin

A. Het kind en de klas

In De Appeltuin zitten de kinderen in **graadsklassen**: twee opeenvolgende jaren zitten samen in één klas (kleuters: 2,5-4j en 4-6j; lagere school: 7+8j, 9+10j en 11+12j). Door kinderen van verschillende leeftijden samen te brengen krijg je veel sociale interactie. Op die manier kunnen de jongsten heel wat leren van de oudsten, en dus niet alleen van de leerkracht. De nieuwtjes draaien dan ook vrijwel onmiddellijk mee in de praatronde en de klasraad. Bovendien maakt ieder kind beurtelings deel uit van de jongste en de oudste groep waarbij ze telkens een andere rol in de groep vervullen.

Een Appeltuinklas bestaat uit een aantal “hoeken” voor verschillende soorten activiteiten (knutselen, lezen e.d.). Een van de belangrijkste hoeken, zowel in de kleuterklassen als in de klassen van de lagere school, is die voor de **praatronde**. Tijdens die **praatronde** of op andere momenten in het klasgebeuren komen regelmatig onderwerpen ter sprake waardoor de kinderen geboeid zijn. In het **projectwerk** worden deze belangstellingpunten grondig uitgewerkt en uitgediept. Het eindresultaat stellen de kinderen vaak voor aan de andere klassen van de school. Daarnaast kunnen de kinderen hun ervaringen ook uitwisselen met een **correspondentieklass** in binnen- of buitenland, waarbij het internet een steeds belangrijker rol speelt als communicatiekanaal. Ten slotte is er nog een waaier aan andere activiteiten waarmee het **groepsgebeuren** in de klas positief bevorderd wordt, zoals samen gaan zwemmen of turnen, het jaarlijkse kamp, uitstappen in projectverband enzovoort.

Lezen, schrijven en rekenen worden zoveel mogelijk op een ‘natuurlijke’ wijze ontwikkeld. Kinderen leren **lezen en schrijven** met woorden en zinnen die komen uit hun eigen leefsituatie. Ze leren zo hun eigen taal beheersen en exploreren. Hun eigen teksten, verhalen en uitspraken vormen het werkmateriaal voor het taalonderwijs. Ook bij het **rekenen** wordt een methode gevolgd die werkt met contexten uit het dagelijkse leven, aangevuld met ‘rekengebeurtenissen’. In De Appeltuin wordt de cognitieve ontwikkeling van het kind met andere woorden niet losgekoppeld van de totale ontwikkeling van de persoonlijkheid waarin creatieve expressievormen een centrale rol spelen.

De **evaluatie** van de kleuters gebeurt door gesprekken met de ouders tussendoor en door een individueel gesprek op het einde van het schooljaar vooraleer de kleuter naar een hogere klas gaat. Bij de kinderen die in de laatste kleuterklas zitten nemen de leerkrachten schoolrijpheidstesten af die ze bespreken met het CLB. De lagerschoolkinderen krijgen tweemaal per jaar een rapport. Dat geeft niet zozeer cijfermatig de vorderingen van het kind weer, maar wel in welke mate het kind zich een hele reeks concrete deelvaardigheden heeft eigen gemaakt. Naast de evaluatie van de vorderingen op het cognitieve vlak schrijft de leerkracht een uitgebreid verslag waarin de totale persoonlijkheid van het kind wordt besproken. Daarbij werkt men ook met een leerlingvolgsysteem.

B. Het kind en de school

Een **schooldag** begint om 8.45u en eindigt om 16.00u. De middagpauze is van 12.00u tot 13.15u. Woensdagnamiddag is er natuurlijk geen school en op vrijdag is er een gezamenlijke afsluitronde met de hele school om 15.30u. De school eindigt dan om 15.50u. Tijdens de **middagpauze** eten de kinderen hun meegebrachte boterhammen op in de klas. Er is water of melk om te drinken, of een drankje van thuis (maar geen frisdrank). Bij de kleuters komt er op de middag een ouder naar de klas (de beurtroller). Hij of zij helpt bij het drankjes uitdelen, fruit schillen, moeilijke doosjes openen, mondjes vegen, het naar het toilet gaan en houdt toezicht bij het spelen in de klas na het eten. Tijdens de **speeltijden** krijgen de kleuters een versnapering (dit is ‘appeltjestijd’). De koekjes en het fruit worden gezamenlijk aangekocht.

‘s Morgens is er vanaf 8.00u **opvang** door een leerkracht op de speelplaats. De ouders kunnen met de kinderen gaan kijken in de klas. Dit geeft hen de mogelijkheid om te zien waar de kinderen op dat ogenblik mee bezig zijn. Als er nog geen leerkracht is in de klas dan blijft de ouder, anders spelen de kinderen buiten tot het tijd is. Als het buiten te koud is, kan er tot 8.30 gespeeld worden in de kleine hal. Na schooltijd kunnen de ouders hun kinderen aan de klas komen ophalen. Dit opent de mogelijkheid om wat te praten met de leerkracht, iets in de klas te bekijken of gewoon met andere ouders te babbelen. Van 16.00u tot 16.30u staat een ouder aan het poortje. **Betalende naschoolse opvang** is er van 16.30u tot 18.30u. In het opvanglokaal krijgen de kinderen om 16.30u een koek en melk. De kinderen vinden het een plezier en vragen dikwijls om eens in de opvang te ‘mogen’ blijven. Ook op woensdagnamiddag is er betalende opvang van 12.30 tot 17.30. Er kunnen activiteiten plaatsvinden zoals koken of het bekijken van een film. Op pedagogische studiedagen is er opvang mogelijk als er voldoende belangstelling is. Ouders betalen een bijdrage voor de opvang. (Voor meer details zie de opvangbrochure)

Twee leerlingen uit elke klas van de lagere school en uit de klas van de oudste kleuters zijn vertegenwoordigd in de **schoolraad**. Deze komt wekelijks bijeen. Uit deze vergadering groeien de afspraken waar de kinderen zich aan moeten houden, zoals de speelplaatsafspraken. Wanneer kinderen opmerkingen hebben over de totale werking van de school kunnen ze die vanuit de klasraad meegeven aan hun afgevaardigden om ze op de agenda te laten zetten. Zo maken de kinderen zelf hun school en komen afspraken niet van hogerhand als wetten. De kinderen gaan beseffen dat het degelijk functioneren van de school en het samenleven van kinderen nu eenmaal afspraken vereist.

Leerlingen kunnen het **documentatiecentrum** raadplegen wanneer ze informatie nodig hebben voor bv. de projecten waarmee ze bezig zijn. In het documentatiecentrum zitten heel wat informatieve boeken en naslagwerken. Regelmatig zijn er enkele ouders aanwezig die hen kunnen helpen bij het opzoeken. Verder kunnen de kinderen ook aan uitgebreide informatie komen via het internet. In elke klas, zowel in de lagere school als bij de kleuters, is er een computer aanwezig die aangesloten is op het internet. Reeds heel vroeg leren de leerlingen hiermee om te gaan.

De activiteiten van de leerlingen beperken zich niet tot activiteiten binnen de klas. Er wordt dikwijls klasoverschrijdend gewerkt. Soms treden de leerlingen met hun **project** naar buiten en houden **voorstellingen** of **tentoonstellingen** waarop de andere klassen worden uitgenodigd. Zo kennen de leerlingen heel goed kinderen uit andere klassen en beperken vriendschappen zich niet enkel binnen de eigen klas. De **schoolateliers** vormen een aanvulling op de beeldende vorming en de expressie in de klas. Er wordt gewerkt in groepjes van 10 à 12 kinderen van verschillende leeftijden. Het aanbod kan variëren van schilderen, macramé, toneel, sport, dansen, koken, speelgoed maken, schimmenspel, zoutdeeg, spelletjes, schminken, poppenkast, kleien, verhalen vertellen, foto's maken, koken, op onderzoek gaan, toneel, etc. Ook ouders, opa's, oma's, grote broers of zussen kunnen meehelpen aan deze ateliers.

Op het einde van de week komt de hele school bijeen in de grote hal voor het **slot-moment** (zo'n twintig minuten). Dit vormt een ideale gelegenheid om gekende en minder gekende liedjes te leren of op te frissen en het groepsgevoel te versterken. Het geeft aan de klassen ook de mogelijkheid om op dat ogenblik aan de andere kinderen te tonen waar zij de voorbije weken rond gewerkt hebben.

3. De ouder in De Appeltuyn

De Appeltuyn is geen school waar kinderen 's morgens snel worden afgezet en waar de ouder verder alles overlaat aan de leerkracht. Integendeel, de ouder speelt een actieve rol in het schoolgebeuren, de ouder "maakt" mee de school, samen met de kinderen en de leerkrachten. Deze grotere toegankelijkheid en inspraak zorgen automatisch voor een grotere betrokkenheid en engagement.

A. De ouder en de klas

De klas is niet het territorium van de leerkracht alleen. De ouder is er welkom en kan deelnemen aan het klasgebeuren. Alle ouders van één klas vormen samen met de betrokken leerkracht(en) de **deelgroep**. De deelgroepvergadering vindt 4 keer per jaar plaats. Op zo'n avond wordt o.a. de werking van de klas, de schoolwerking, de ouderparticipatie besproken en geëvalueerd. De verkozen deelgroepafgevaardigde stelt samen met de leerkracht de agenda op en leidt de vergadering. Hij of zij zetelt ook in de werkgroep van deelgroepafgevaardigden van de verschillende klassen en vormt zo de brug tussen de afzonderlijke deelgroepen en het bestuur. Verder kan elke ouder op zo'n deelgroepvergadering punten aan bod laten komen en wordt de klaswerking op het einde van het jaar door de deelgroep geëvalueerd.

Daarnaast geeft het concrete klasgebeuren aanleiding tot heel praktische taken waar ouders, die zich overdag kunnen vrij maken, **een handje** kunnen **toesteken**. Bij de kleuter komt er elke middag een 'beurtroller', dit is een ouder die helpt bij de etenstijd. Ook bij het kleuterzwemmen worden ouders gevraagd om te helpen bij het uit- en aankleden van de kinderen. Vanaf de eerste graad worden er "leesmama's en -papa's" aangesproken, voor het individueel oefenen van het lezen. Bij uitstappen kunnen ouders inspringen voor vervoer en begeleiding. Alle andere vaardigheden en talenten

van ouders kunnen worden ingezet bij projectwerk, andere klasactiviteiten of klasoverschrijdende ateliers.

Zelf **meewerken in de klas** geeft de ouder de gelegenheid om alle kinderen goed te leren kennen en het eigen kind in de groep te observeren. Het geeft een aanknopingspunt om thuis met het kind verder over het klasgebeuren te praten en is de aanleiding tot losse babbels met de leerkracht en andere ouders. Zo wordt de klas ook voor de ouder vertrouwd terrein.

B. De ouder en de school

Het engagement van de ouders beperkt zich niet tot de betrokkenheid bij het klasgebeuren. Ook tegenover de school heeft de ouder een aantal verantwoordelijkheden.

Elke ouder wordt ongeveer 2 tot 3 maal per jaar uitgenodigd voor de **algemene vergadering** van de vzw De Appeltuin (waarvan ze door de inschrijving van hun kind in de school automatisch lid zijn). Dit is een belangrijk forum voor de ouders en het hoogste beslissingsorgaan o.a. bij de goedkeuring van de jaarlijkse vzw-begroting, de jaarrekening, goedkeuren van de samenstelling van het bestuur, jaarverslag, beslissingen over het huishoudelijke reglement en/of statuten.

Daarnaast kunnen ouders aansluiten bij een werkgroep. Dit kan gaan van een heel praktisch engagement in bv. de werkgroep festiviteiten tot het zich buigen over cijfertjes in de werkgroep financiës (zie ook onder punt 5 over de organisatorische structuur van De Appeltuin).

Alle ouders krijgen ook een vijftal **poetsbeurten** per jaar. De klassen, de speelplaatsen en het secretariaat zijn plaatsen die elke week door ouders worden geïets. Elke ouder helpt ook mee bij de grote poetsbeurt op het einde van de zomervakantie om de school en de klassen klaar te krijgen voor het nieuwe schooljaar. Dan worden **klussen** gedaan zoals ramen poetsen, muren afwassen, tapijten reinigen. Bepaalde taken kunnen ook thuis worden gedaan zoals het wassen van de meetlatten, het slijpen van de potloden, het nakijken van de stiften of het opknappen van een oude kast.

Informatie over het reilen en zeilen van de school wordt via verschillende kanalen doorgegeven aan de ouders. Op de prikborden in de inkomhal en naast de deuren van de klassen vind je aankondigingen. Ook de website fungeert als informatiebron. En op donderdag krijgt elk gezin via e-mail of op papier via het oudste kind 't Briefke. Dit is een weekbladje waarin korte mededelingen en oproepen verschijnen van de klassen en de schoolwerking. Begin oktober krijgen alle ouders "De Appeltuin van A tot Z", een brochure met meer concrete en praktische tips, "Wegwijs", een brochure waar alle werkgroepen in beschreven staan, en het adressenboekje, met de adressen van alle kinderen, ouders en leerkrachten, de vakantiedagen en de groepsindeling. Als voorbereiding op de algemene vergadering is er de 'Nieuwsbrief' met o.a. nieuws over de financiës, de bestuurswerking.

4. De leerkracht in De Appeltuin

De leerkracht speelt een sleutelrol omdat hij zowel met de kinderen in de klasgroep als met de ouders in de deelgroep interageert. Net als het kind en de ouder engageert de leerkracht in De Appeltuin zich echter niet enkel in zijn eigen klas. Er zetelen altijd drie leerkrachten in het bestuur (zie ook onder punt 5). Daarnaast nemen de leerkrachten ook andere taakverantwoordelijkheden op zoals ateliers, opendeurdag, kinderfeesten, informatica of deelname aan werkgroepen. Tijdens pedagogische studiedagen komen onderwerpen aan bod die belangrijk zijn voor de school op dat moment: leerlingvolgsysteem, schoolwerkplan, taal- of rekenmethode. Behalve op deze studiedagen vergaderen de leerkrachten wekelijks, vooral over de praktische werking. De laatste woensdagmiddag van de maand wordt regelmatig voorbehouden voor het uitdiepen van pedagogische onderwerpen of aan praktische werking. Nieuwe leerkrachten worden begeleid door iets meer ervaren collega's. Ze kunnen daarbij onder meer terugvallen op de leerkrachtenvergadering.

Voor leerproblemen die niet in de klas kunnen worden opgevangen kan men een beroep doen op de **zorgleerkracht** en de **zorgcoördinator**. Die begeleiden de leerlingen individueel of in kleine groepen en werken hun eventuele tekorten bij. In sommige gevallen moet er doorverwezen worden naar externe begeleiding. Zo wordt het advies ingewonnen van het CLB bij eventuele problemen van schoolrijpheid en dergelijke.

Een belangrijk verschil met een traditionele school, ten slotte, is dat de pedagogische eindverantwoordelijkheid berust bij het hele leerkrachtenteam en niet alleen bij de coördinator. In het schoolwerkplan worden de **eindtermen** voor het lager onderwijs per graad vertaald naar concrete doelstellingen, activiteiten en planning.

5. De Appeltuin organisatorisch

De Appeltuin is sinds 1 september 1997 een gemeenschapsschool. Dit betekent dat RAGO (Raad voor het Gemeenschapsonderwijs) de inrichtende macht werd. Sinds de decentralisatie in 1999 behoort de school tot de inrichtende macht van Scholengroep 11 (Leuven-Tienen-Landen). De Appeltuin ontvangt werkingstoelagen van het Gemeenschapsonderwijs en de personeelsweden van het Departement Onderwijs. Wat betreft administratie, boekhouding van de financiering en het personeelsbeleid volgt De Appeltuin de richtlijnen van het Departement Onderwijs en het GO. Daarnaast is De Appeltuin een vzw. Dit betekent dat De Appeltuin organisatorisch twee gezichten heeft: enerzijds is het een gemeenschapsschool waarbij een Raad van Bestuur van de Scholengroep het beleid voert, anderzijds is er de vzw Appeltuin waarvan alle ouders van schoolgaande kinderen en de personeelsleden lid zijn. Het beleid wordt uitgestippeld en opgevolgd door het **bestuur /de schoolraad**.

De schoolraad/bestuur telt maximum 12 leden (maximum 8 ouders, 3 leerkrachten en de coördinator) en vergadert bij voorkeur maandelijks. Elk van de leden draagt mee de eindverantwoordelijkheid voor een bepaald takenpakket:

- Financiën
- Informatica

- Infrastructuur
- Inschrijvingen en onthaal
- Pedagogie
- Personeel, organisatie en administratie

Daarnaast is er het dagelijks bestuur dat wekelijks vergadert. Hierin zetelt 1 ouder uit de schoolraad/bestuur samen met 3 leerkrachten en de coördinator. Een aantal van de takenpakketten van het bestuur wordt verder opgesplitst in deeltaken voor verschillende specifieke **werkgroepen**. Elke werkgroep bestaat uit een leerkracht en een aantal ouders. Sommige ervan zijn het hele jaar actief (bv. pedagogie), terwijl andere zich op een specifiek moment van het jaar concentreren (bv. opendeurdag). Met deze grote variatie kunnen zoveel mogelijk ouders zich nauw bij de werking van de school betrokken voelen: elke ouder vindt wel een praktische, coördinerende of administratieve taak die hem of haar ligt.

BSGO DE APPELTUIN
Weldadigheidsstraat 74
3000 Leuven

Tel: 016/20 17 62
Fax: 016/23 05 86
e-mail: secretariaat@appeltuinen.be